

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

Cluster   Programma Sociaal Domein
Contactpersoon   Alexander van Mazijk
Doorkiesnummer   023 5676286
Uw brief   ---
Ons kenmerk   14.074173
Bijlage(n)   -
Onderwerp   Nadere onderbouwing financiële paragraaf
                          voortgangsnota sociaal domein

Verzenddatum

12 MEI 2014

Geachte heer, mevrouw,

Op 10 april 2014 heeft uw raad de voortgang besproken van de voorbereidingen richting 1 januari op de decentralisaties in het sociaal domein en de daarmee gepaard gaande kosten. Per die datum worden wij verantwoordelijk voor de volledige jeugdhulp, nieuwe taken uit de AWBZ en de participatiewet. De fracties van D66 en de VVD hebben op 8 mei jl. aangegeven dat de brief (dd. 17 april) met een nadere toelichting op de financiën niet de door hen gehoopte duidelijkheid heeft verschaft. Zij vragen ons om een nadere onderbouwing van de financiële paragraaf voorafgaand aan de stemming over de voortgangsnota op 15 mei. Daarnaast heeft het CDA op 8 mei een motie aangekondigd waarin wij onder andere worden gevraagd na te gaan of er bij andere gemeenten ook sprake is van een grote discrepantie tussen de noodzakelijk te maken voorbereidingkosten en de vergoeding die wij daarvoor van het Rijk ontvangen. Omdat wij inmiddels beschikken over deze informatie, gaan wij daar in deze brief ook op in.

Een omvangrijke operatie

Wij staan voor een omvangrijke en complexe opgave. Wij worden verantwoordelijk voor taken waar wij als gemeente geen of weinig ervaring mee hebben. De veranderingen in het sociaal domein raken bovendien direct en indirect al onze inwoners. We zijn over acht maanden verantwoordelijk voor ruim 3.000 nieuwe cliënten die een beroep gaan doen op de gemeente voor dagbesteding, begeleiding, jeugdzorg en ondersteuning bij werk. En er zijn ook gevolgen voor de 8.000 inwoners die nu al een beroep doen op onze sociale dienstverlening, bijvoorbeeld door de forse bezuinigingen op de huishoudelijke hulp. Al met al zijn we straks verantwoordelijk voor de ondersteuning van ruim 10.000 van onze inwoners.

Om de nieuwe taken goed uit te kunnen voeren en tegelijkertijd een forse besparing te realiseren op het budget, is het noodzakelijk om te kiezen voor een andere aanpak. Deze aanpak is vastgelegd in de koers voor het sociaal domein. Die kunnen we alleen realiseren door fundamentele veranderingen in 'het systeem'. Dat betekent dat we afspraken moeten maken met het zorgkantoor, de jeugdgezondheidszorg, wijkverpleegkundigen, zo'n zestig huisartsen, zeventig scholen en tientallen kinderdagverblijven, en contracten moeten sluiten met ruim tachtig aanbieders en tientallen vrijgevestigde psychologen. Het gaat om afspraken over samenwerking, over kwaliteit, over toegang, over bekostiging, facturering, informatiedeling etc. Wij zijn als gemeente straks verantwoordelijk. Ook in ons collegeprogramma hebben we aangegeven dat de transitie van het sociaal domein in de bestuursperiode 2014-2018 zowel inhoudelijk als financieel een grote opgave is. Wij gaan ervan uit, dat in de begroting 2018 de voor het sociaal domein ontvangen rijksbijdragen en de gemeentelijke uitgaven in dit domein in evenwicht zijn. De voorbereidingen richting 1 januari 2015 moeten ook in dit perspectief worden gezien.

Tijdsdruk en urgentie

Via de programmabegroting 2014-2017 hebben wij, met de kennis van toen (B&W 24 september 2013), een eerste bedrag geraamd van ongeveer € 1,8 miljoen voor onze voorbereidende werkzaamheden op de decentralisaties. Begin dit jaar heeft uw raad de koers voor het sociaal domein ("Meer voor elkaar") vastgesteld. Wij zijn volop bezig met de uitwerking van deze koers. Het tijdspad is krap en 1 januari 2015 nadert snel. In de koers hebben we aangekondigd dat we de benodigde middelen, op basis van deze koers, opnieuw afwegen en met een onderbouwing komen voor de periode 2014 en verder. Ook is er nu meer duidelijkheid over de inhoud van wetgeving, de mate van beleidsvrijheid en hebben we meer zicht op de operationele gegevens en vraagstukken die samenhangen met nieuwe taken.¹

In de voortgangsnota hebben wij aangegeven in aanvulling op de eerdere raming, middelen nodig te hebben ten bedrage van € 1,52 miljoen voor 2014 en € 630.000 voor 2015. Deze aanvullende financiële middelen zijn op korte termijn noodzakelijk om verder te gaan met de uitwerking van de koers, waarmee wij ervoor zorgen dat 1 januari 2015:

- Er in 2015 continuïteit van zorg is;
- De toegang tot de nieuwe taken is geregeld;
- Inwoners die weten te vinden;
- Onze organisatie voldoende is 'ingeregeld' om in 2015 de taken uit te voeren.

Er is een urgentie om op korte termijn te besluiten over de benodigde extra middelen. Wij moeten eind mei 2014 de verplichtingen aangaan om de noodzakelijke voorbereidingen richting 1 januari 2015 voort te kunnen zetten en te voorkomen dat deze werkzaamheden vertraging oplopen. Wij benadrukken dat de voortgang anders in gevaar komt. De tijd tot 1 januari is uiterst krap en vraagt zowel van onze partners als van onze medewerkers maximale inzet.

---

¹ Voor de uitgebreide beschrijving van noodzakelijke werkzaamheden die nu worden uitgevoerd, verwijzen wij naar het overzicht dat wij u hebben gestuurd, met daarin vragen en antwoorden over de voortgangsnota.

Nadere toelichting op de benodigde middelen

Onderstaande bedragen hebben we opgenomen in de voortgangsnota (zie tabel). We lichten de begrotingsposten hieronder verder toe.

Kosten	2014	2015
Programmteam	700.000	537.500
Proeftuinen sociaal team	1.065.000	75.000
Externe expertise en advies	675.000	170.000
Communicatie en participatie	425.000	70.000
Extra tijdelijke inzet organisatie ('verdringingseffecten')	440.000	PM
Benodigde middelen	3.305.000	852.500
Reeds beschikbare dekking: Programmabegroting 2014-2017	1.788.000	220.000
Extra benodigde middelen (afgerond)	1.520.000	630.000

Programmteam

Wat	2014	2015
Programmteam	700.000	537.500
Overige inzet (dekking door prioritering in lijnorganisatie)	13 fte	10 fte
Verdringingseffecten in de lijnorganisatie	440.000	PM

De inzet van het programmteam (ca. 7 fte) en de andere medewerkers (uitvoering/sociale dienst, financiën, onderzoek, inkoop, juridisch advies, beleid, communicatie, informatievoorziening) (ca. 13 fte) vindt plaats op verschillende niveaus en is gericht op uiteenlopende activiteiten, producten en resultaten. Deels komt deze inzet beschikbaar door het uitstellen van activiteiten ten behoeve van het programma. Voor een ander deel veroorzaakt de inzet voor de decentralisaties knelpunten op in de voortgang op andere beleidsterreinen die gecompenseerd moeten worden ('verdringingseffecten', ca. 5 fte).

U kunt denken aan de volgende zaken (niet uitputtend):

- het uitwerken van de koers tot operationele invulling van de toegang (mandaten, verordeningen, kwaliteitseisen etc.), sturingsafspraken en vormen van bekostiging.
- het maken, vastleggen en uitvoeren van werkafspraken met professionals als huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg, wijkverpleegkundigen, het zorgkantoor en anderen, over toegang, kwaliteit, onderlinge samenwerking en informatiedeling etc. Waar mogelijk doen we dat in werkprogramma's.²
- het voorbereiden van de interne organisatie op de operationele werkzaamheden die samenhangen met de nieuwe taken en rollen per 1 januari 2015 (denk qua taken

² Bijvoorbeeld met het zorgkantoor, de huisartsen en het onderwijs. Het gaat dan om de kaders en belangrijkste afspraken. Met alle individuele huisartsen (60) en scholen (60) moeten operationele afspraken worden gemaakt, dat doen we zoveel mogelijk gebiedsgericht.

aan het maken van beschikkingen, sturing en regie, bevoorschotting en factureren etc.).³

- het opstellen van inkoopdocumenten, het maken van afspraken met onze buurgemeenten in geval van samenwerking bij inkoop, het voeren van contractgesprekken etc.
- het doen van voorstellen voor bezuinigingen, het doorrekenen van financiële scenario's, het voorbereiden op de programmabegroting 2015-2018 etc.
- het opstellen van een meerjarig beleidsplan sociaal domein en bijbehorende verordening(en)
- het organiseren van informatieve bijeenkomsten voor medewerkers, voor partners en de raad.
- het coördineren, regisseren en het projectmatig uitvoeren van de uitwerking van het koersdocument en het aansturen van het programma en de onderliggende deelprojecten.

De kosten voor personele inzet in 2015 zijn lager geraamd, omdat we voorzien dat we in de tweede helft van dat jaar we het programma stapsgewijs kunnen afbouwen en (structureel) onderbrengen in de lijnorganisatie.

Proeftuinen sociaal teams / sociale infrastructuur

Wat	2014	2015
Personele inzet (projectleiding en teamleiders)	250.000	Zie tekst
Mens Centraal (ontwikkeling ICT systeem)	100.000	
Compensatie productieverlies	370.000	
Huisvesting en werkplekken	220.000	
Opleiden en ontwikkelen	125.000	75.000
Totaal	1.065.000	75.000

Door deze middelen kunnen wij experimenteren en innoveren met twee proeftuinen sociaal teams. In de proeftuinen ondersteunen we individuen en gezinnen die te maken hebben met complexe, meervoudige problematiek in en rondom respectievelijk Nieuw-Vennep en Hoofddorp-Oost. Op dit moment zijn er negentien uitvoerende professionals betrokken bij de teams. In de proeftuinen wordt geoefend met nieuwe werkwijzen en instrumenten en anders werken (en kijken), om ervoor te zorgen dat we onze inwoners nu en straks zo snel en zo adequaat mogelijk kunnen helpen. Randvoorwaardelijke zaken zijn nodig om de proeftuinen vorm te geven. Dit zijn zaken als:

- goede project- en teamleiding
- huisvesting en werkplekken met faciliteiten (in de gebieden waar ze werkzaam zijn)
- het deels compenseren van deelnemende instellingen voor productieverlies in verband met het detacheren van hun medewerkers aan de sociaal teams.

De kosten die in 2015 geraamd staan beschouwen we als ontwikkelkosten. De structurele kosten van de sociaal teams worden geraamd in de programmabegroting (zijn nu nog niet bekend). Daarbij gaan we uit van 'nieuw voor oud'. Dat betekent dat we in principe de kosten van deelname aan de sociaal teams niet meer compenseren aan de instellingen.

³ Onderdeel daarvan is het in kaart brengen om hoeveel beschikkingen en facturen het doorlopend gaat. We moeten zo'n € 40 miljoen 'wegzetten' in contracten met ruim 80 aanbieders voor ruim 3.000 nieuwe cliënten. Dit betekent ook evenzoveel extra facturen administreren en beschikkingen afgeven.

Externe expertise en advies/ inzet

Wat	2014	2015
Versterking op jeugdzorg, inkoop, bekostiging en informatiemanagement	500.000	120.000
Advies of onderzoek	175.000	50.000
Totaal	675.000	170.000

Wij hebben ons tijdelijk versterkt op een aantal onderwerpen waar wij op dit moment nog onvoldoende kennis, ervaring en expertise voor in huis hebben. De externe ondersteuning zit hem soms in personele versterking van het programmateam, soms in een afgebakende advisering over specifieke vraagstukken. Daar waar het personele versterking betreft helpen deze mensen (het betreft zo'n 6 fte tot eind van dit jaar) de operationele uitwerking van het koersdocument vorm te geven. Zij werken samen met onze eigen medewerkers aan de uitvoering van de verschillende onderdelen van de koers en brengen daarbij specifieke kennis en ervaring in. Voorbeelden zijn:

- Jeugd: in het bijzondere de Geestelijke Gezondheidszorg en de Lichte Verstandelijk Beperkingen;
- Inkoop: opstellen van inkoopstrategieën, gesprekken voeren met (voor ons) nieuwe aanbieders (van voor ons nieuwe producten), opstellen en vastleggen van contracten.
- Sturing en bekostiging: vormgeven van sturing- en bekostigingsvormen die recht doen aan onze uitgangspunten uit de koers (meer op vertrouwen, met minder verantwoording, met meer ruimte voor de professionals, meer gericht op prestaties en maatschappelijke effecten)
- Informatiemanagement: in kaart gebracht wat onze ambities betekenen voor de feitelijke inrichting van de informatievoorziening in het sociaal domein.

Waar noodzakelijk en mogelijk wordt tijdelijke personele inzet per 1 januari 2015 omgezet in structurele inzet als onderdeel van de toekomstige organisatie sociaal domein (deze structurele kosten worden verwerkt in de programmabegroting en zijn geen programmakosten).

Daar waar het specifieke adviezen betreft kunt u denken aan

- een advies van het Nederlands Jeugdinstituut over de toegang in onze sociale infrastructuur
- het onderzoek naar gecombineerd doelgroepenvervoer
- onze bijdrage aan het inhuren van een kwartiermaker voor de totstandkoming van het AMHK

Communicatie en participatie

Wat	2014	2015
Personele inzet (deels gedekt in lijnorganisatie)	190.000	(lijn)
Materieel budget	235.000	70.000
Totaal	425.000	70.000

In de koers en in de voortgangsnota hebben we aangegeven dat we ons richten op drie doelgroepen/ opgaven: huidige cliënten (dat zijn er zo'n 10.000), alle inwoners en

professionele partners (80 aanbieders, 60 huisartsen, etc.). De communicatie en participatie vertalen zich in personele inzet voor zaken als (niet uitputtend):

- het opstellen van de communicatiestrategie en bijbehorende planning
- het zelf actief organiseren van bijeenkomsten voor inwoners, informatieavonden voor cliënten en themamiddagen voor professionals en instellingen;
- het op uitnodiging van dorps- en wijkraden, belangengroepen en maatschappelijke organisaties of burgerinitiatieven in gesprek gaan over de veranderingen in het sociaal domein;
- het opstellen en onderhouden van de website (meervoorelkaar.net);
- het snel en flexibel inspelen op ontwikkelingen met reportages (camera, foto's, teksten);
- het ontwikkelen en opstellen van communicatiemateriaal over de veranderingen per 1 januari

In 2015 is het budget aanzienlijk lager geraamd, in de veronderstelling dat we in de komende jaren wel veel blijven investeren in de communicatie in het sociaal domein, maar dat we dat doen binnen de structurele middelen.

In de voortgangsnota hebben wij aangegeven nog invoeringskosten in 2014 te verwachten (in de nota nog 'frictiekosten' genoemd) op een aantal specifieke onderdelen. Het gaat om uiteenlopende zaken, waarover nu nog geen duidelijkheid bestaat of waarover wij nog geen besluiten hebben genomen. Voorbeelden zijn: het koppelen en implementeren van ICT systemen, het aanpassen/maken van (nieuwe) werkinstructies, en het inrichten van huisvesting voor eventuele nieuwe sociaal teams. Via de Planning en Control Cyclus wordt dit jaar de raming opgenomen van deze kosten.

Behoedzaamheidsreserve

In de voortgangsnota (raadsvoorstel) stellen wij uw raad voor om de benodigde middelen voor het programma sociaal domein te onttrekken uit de behoedzaamheidsreserve. Deze behoedzaamheidsreserve is in november 2010 ingesteld met als doel om eventuele niet gewenste negatieve gevolgen van bezuinigingen te beperken (zie ook: Jaarstukken 2012, p. 203). Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2012-2015 volgt een nadere omschrijving: de behoedzaamheidsreserve is ingesteld met het oog op de uitvoering van de decentralisaties, risico's in het realiseren van de bezuinigingen in het sociaal domein en aanvullende bezuinigingen van rijkswege (p 10). Bij de vaststelling van de programmabegroting 2013-2016 heeft de raad bepaald dat er zowel verdere stortingen plaatsvinden als onttrekkingen om de te maken kosten ter voorbereiding op de decentralisaties op te vangen.

De geprognosticeerde stand per 1 januari 2015 van behoedzaamheidsreserve is € 7.243.000. Deze prognose is gebaseerd op de jaarstukken 2013 (B&W 18 maart 2014) en het voorliggende raadsvoorstel, beide op dit moment onder voorbehoud goedkeuring door uw raad. In latere jaren zijn ook door de raad geaccordeerde toevoegingen en onttrekkingen geraamd. De geprognosticeerde stand per 1 januari 2018 van de behoedzaamheidsreserve is € 3.593.000 (inclusief verwerking van de genoemde jaarstukken 2013 en voorliggend raadsvoorstel).

Hoe zijn de voorbereidingen in andere gemeenten

Het is evident dat de kosten die gepaard gaan met de voorbereidingen op de decentralisaties hoog zijn in verhouding tot de middelen die vanuit het Rijk ter compensatie

beschikbaar zijn⁴. Dat geldt voor alle gemeenten. Wij hebben onderzocht welke kosten andere gemeenten maken voor de voorbereidingen. Van de gemeenten Almere, Amersfoort, Breda, Groningen, Haarlem, Zaanstad en Zwolle hebben wij daarover informatie ontvangen. Al deze gemeenten geven aan dat de door het Rijk beschikbaar gestelde compensatie voor de invoeringskosten bij lange na niet voldoende zijn om deze te dekken. In alle gemeenten zijn de daadwerkelijke kosten vele malen hoger, vergelijkbaar met Haarlemmermeer. De kosten die de geraadpleegde gemeenten hebben geraamd voor het jaar 2014 variëren tussen de € 1,93 en € 4,15 miljoen, waarvan het merendeel boven de € 2,5 miljoen. Daarbij geven de gemeenten aan dat ook zij nog niet alle kosten hebben geraamd, omdat er op sommige kostenposten nog onvoldoende zicht is.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben,

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

drs. C.H.J. Brugman

b/a.
drs. Th.L.N. Weterings

---

⁴ Voor dit jaar hebben wij € 314.000 via de Algemene uitkering ontvangen aan compensatie van invoeringskosten.